

Opetus- ja kulttuuri- ministeriö

Jatkuvan oppimisen uudistushanke

Parlamentaarisen jatkuvan oppimisen uudistusryhmän ja tukiryhmän kokous

Aika Keskiviikko 9.9.2020 klo 8–10.00

Paikka Skype-kokous

ASIAT

1 Kokouksen avaus

Puheenjohtaja Li Andersson avasi kokouksen klo 8.05. Puheenjohtaja alusti kokousta kertaamalla, että ryhmällä on edessään reilun kolmen kuukauden tiukka rupeama uudistuksen linjausten ja tiekartan määrittelemisessä. Työ on tähän saakka edennyt aikataulun mukaisesti. Puheenjohtaja kertoi, että jatkuva oppiminen on esillä budjettiriihessä, ja jatkuvaan oppimiseen ollaan esittämässä merkittävää lisäpanostusta vuodelle 2021. Tavoite on, että jatkuva oppiminen nähtäisiin painavana keinona koronasta toipumiseen myös EU:n elvytyspakettia valmisteltaessa. Samoin toivomuksena on saada jatkuvan oppimisen digitaaliseen palvelukokonaisuuteen ja ennakoitiin lisäpanostusta.

2 Asialistan hyväksyminen

Kokouksen asialista hyväksyttiin esitetyssä muodossa.

3 Edellisen kokouksen muistio (liite 1)

Muistio hyväksyttiin teknisellä korjauksella ja osallistujalistaan lisättiin Elina Sojonen.

4 Parlamentaarisen työn eteneminen

Suunnittelupäällikkö Kirsi Heinivirta esitteli uudistuksen aikataulun ja muistutti keskeisistä askelista. Isossa kokonaisuudessa edetään teema kerrallaan. Syys–lokakuussa valmistellaan uudistuksen teemoja ja kokonaisuus hahmottuu marras–joulukuussa. Kokonaisuutta käydään läpi 4.11. ja käydään lähetekeskustelu. Sen jälkeen valmistellaan luonnos seurantaryhmää kuullen. Joulukuussa on yksi kokous luonnoksen käsittelylle ja toinen lopullisen version käsittelylle. Esitys julkistetaan joulukuussa.

Olli Oosi Owl Groupista esitteli parlamentaarisen ryhmän antamaa palautetta valmisteluprosessista. Prosessi ollut pääosin toimiva ja prosessi hyvin valmisteltu. Verkkototeutuksen rinnalle on kaivattu mahdollisuutta keskustella kasvotusten. Kokouksessa käydyssä keskustelussa sovittiin, että etsitään

parlamentaarisen ryhmän kansanedustajille ja keskeisille valmistelijoille yhteinen kokousaika fyysiseen kokoukseen siten, että kokous toimii uudistuksen kokonaisuuden lähetekeskusteluna.

5 Jatkuvan oppimisen palvelujärjestelmä, tilanne

Puheenjohtaja Li Andersson alusti, että edellisessä kokouksessa 3.7 esiteltiin kansliapäälliköiden selvitys jatkuvan oppimisen palveluorganisaatiosta ja käytiin siitä keskustelu. Tuolloin sovittiin, että selvitys lähetetään kommenteille seurantaryhmälle, ja seurantaryhmältä saatiin runsaasti kysymyksiä ja palautetta. Kommenteissa rakenteiden uudistamisen tarve tunnistettiin laajasti, mutta avoimia kysymyksiä oli paljon. Kommenteissa on kannettu muun muassa huolta siitä, että rahaa ei siirretä muusta koulutusjärjestelmästä ja haluttiin selvennystä eri toimijoiden rooleihin ja työnjakoon. Osa kommentoijista oli sitä mieltä, että kohtaannon ongelmiin voitaisiin riittävästi vastata lisäämällä digitaalisia palveluja ja toimijoiden yhteistyötä. Palautetta on käsitelty muun muassa seurantaryhmän kokouksessa elokuun lopussa. Vastaavaa keskustelua on syytä käydä myös koulutuksen järjestäjäorganisaatioiden kanssa, jotka ovat lähestyneet tätä ryhmää asiaa koskevalla kirjeellään.

Kansliapäällikkö Anita Lehikoinen vastasi kysymykseen rahoituksesta, aikataulusta ja digitaalisen palvelun ja yhteistyön riittämättömyydestä uudistuksen tarpeisiin nähden. Lehikoinen korosti, ettei rakenteille ole uutta virastoa, vaan palveluorganisaatiossa hyödynnettäisiin nykyisiä rakenteita, ja tarvittavat toimintamenot hankittaisiin TEM:n ja OKM:n sisäältä. Kyse ei olisi merkittävästä lisäyksestä (arvio 1 milj. €/v). Rahoituksessa olisi tärkeää hyödyntää myös EU:n elvytyspakettia. Digitaalisia järjestelmiä on kehitetty jo vuodesta 2018, ja palvelukokonaisuuden on määrä olla toteutuksessa 2023. Erillinen palveluorganisaatio nähdään tarpeellisena, sillä kokemuksen kautta on huomattu, ettei hankkeet juurru ilman vakituista henkilöstöä. Lainsäädäntöuudistuksella ohjaaminen edellyttäisi erittäin syvällisiä muutoksia toimijoiden verrattain suureen autonomiaan, jota on pidetty vahvuutena. Palveluorganisaation kehittämistyön aikana vastataan nykyisellä rakenteella mahdollisimman nopeasti heikkenevään työmarkkinatilanteeseen.

Puheenjohtajan avaamassa keskustelussa esitettiin huoli Opetushallituksen resursseista ja palvelujärjestelmän kestävästä rahoituksesta. Lisäksi esitettiin kysymys siitä, onko tarkoitus tehdä laajempi henkilöstövaikutusten arviointi. Kokouksessa kysyttiin koottua yhteenvetoa palautteista, ja todettiin, että voidaan toimittaa parlamentaariselle ryhmälle.

6 Aliedustettujen ryhmien osaaminen, kehittämisen suuntaviivat (erityisasiantuntija Saara Ikkela, OKM ja erityisasiantuntija Anna Toni, TEM, liite 2 ja 3)

Puheenjohtaja kertasi alkuun lähtökohtia aliedustettujen ryhmien osaamisen kehittämiseen:

Pelkkä koulustarjonnan lisääminen ja siitä tiedottaminen ei riitä muuttamaan koulutuksen kasautumisilmiötä. Aliedustettujen ryhmien saamiseksi koulutukseen pitää käynnistää erillistoimia. Asia on ollut työryhmän asialistalla kesäkuun kokouksessa ja silloin saatiin evästyksiä jatkovalmisteluun.

Lähetekeskustelun ja seurantaryhmän palautteen pohjalta on valmisteltu tässä käsiteltävä ehdotus kehittämisen suuntaviivoiksi. Erityisasiantuntijat Saara Ikkela ja Anna Toni esittelivät ehdotuksen kehittämisen suuntaviivoiksi. Alustuksessa nostettiin esiin muun muassa aliedustettujen ryhmien tavoittamisessa ja ohjaamisessa palvelujen pariin tarvitaan hakevaa toimintaa ja yhden luukun

periaatteilla toimivia palveluja. Tarvitaan räätälöityjä osaamispalveluja, jotka kannustavat, vahvistavat perus- ja digitaitoja tai kytkeytyvät työhön. Kunkin opiskeluvalmiudet, toimintakyky ja elämäntilanne on otettava paremmin huomioon. Etusjärjestelmän tulisi tukea aliedustettujen ryhmien osaamisen kehittämistä ja mielikuvien muuttamiseksi tarvitaan viestintätoimia, joilla tuodaan esiin jatkuvan oppimisen hyödyt konkreettisesti ja luodaan positiivista kuvaa. Kehittämisen suuntaviivoissa käsiteltiin jo nyt teemoja, jotka ovat kokonaisuutena käsitellyssä seuraavassa kokouksessa (ohjaus, etuudet, työelämässä oppiminen). Teemoja on tässä kohtaa katsottu aliedustettujen ryhmien näkökulmasta ja ne toimivat syötteinä kokonaisuuden käsittelyyn.

Keskustelussa nousi esiin mm. seuraavia näkökohtia:

- Kokonaisuutta on tarkasteltu laajasti. Suuntaviivoissa on paljon kannatettavia ehdotuksia, mutta myös sellaisia, jotka vaativat tarkempaa tarkastelua. Toimenpiteitä olisi hyvä priorisoida lyhyellä ja pidemmällä aikavälillä toteutettaviin.
- Osaamisen tunnistamisen ja tunnustamisen käytäntöjen kehittämistä käytiin runsaasti keskustelua.
 - Todettiin, ettei tällä hetkellä ole suunnitteilla validoitua kansallista testiä osaamistason arviointiin ja osaamistarpeiden kohdentamiseen. Osaamisen ja palvelutarpeet kartoitetaan ja tunnistetaan yksilötasolla.
 - Todettiin, että osaamiskartoitustyökalujen kehittämistyötä tehdään monissa kehittämishankkeissa ja eri kohderyhmille.
 - Tarpeena nostettiin esiin osaamiskartoitusten parempi hyödyntäminen työelämässä. Ehdotettiin, että osaamiskartoitukset voitaisiin nähdä laajemmin osana työpaikkojen osaamisen kehittämistä työkykykartoitusta vastaavalla tavalla.
 - Haasteena tunnistettiin, ettei ohjaus vielä tue puuttuvan osaamisen kartoitukseen ja täydentämiseen. Ehdotetulla palveluyksiköllä voisi olla tässäkin roolia.
 - Osaamiskartoituspalveluita tulisi valtavirtaistaa ja niitä tulisi voida hyödyntää matalalla kynnyksellä. Tässä voisi tarkastella UK:n Unionlearning – Value My Skills -konseptia.
- Toimeentulon kysymykset ovat linjauksessa tärkeitä: Omaehtoisen koulutuksen mahdollisuuksia ei tulisi rajata.
- Aliedustettujen ryhmien tavoittamisessa on hyvä huomioida mm. tausta-aineistossa nostetun Noste-ohjelman mukainen vertaistuki.
- Palvelukonseptin kehittämisessä on hyvä huomioida joustavat tavat osaamisen täydentämiseen kehittämällä verkko -ja etäopiskelumahdollisuuksia.
- Työvoimakoulutus on keskeinen kohderyhmän kannalta, ja valmistelussa olisi hyvä kuulla työvoimakoulutusta tarjoavia oppilaitoksia.
- Tarkastelussa on hyvä ottaa huomioon työnantajien kannustimet, jotta edesautetaan esimerkiksi maahanmuuttajien osallistuminen kielenoppimiseen. Lisäksi palkkatuen kohdentamisen tarkastelu on tärkeää.
- Hakevaan toimintaan panostaminen on keskeistä paikallistasolla ja matalalla kynnyksellä. Tarvitaan työpaikolle jalkautumista yhdistettynä matalankynnyksen koulutuspalveluihin.
- Muistioon tulisi lisätä tietoa työpaikalla tapahtuvan oppimisen lisääntymisestä kaikissa työntekijäryhmissä

Todettiin, että parlamentaarinen ryhmä hyväksyy esityksen jatkovalmistelun suuntaviivoiksi. Valmistelua jatketaan parlamentaariselta ryhmiltä saatujen evästysten pohjalta yhteistyössä eri sidosryhmien kanssa.

7 Työvoima- ja koulutustarpeen ennakkoinnin kehittäminen, kehittämisen suuntaviivat (työmarkkinaneuvos Teija Felt, TEM ja neuvotteleva virkamies Ville Heinonen, OKM, liite 4 ja 5)

Puheenjohtajaksi vaihtui valtiosihtööri Minna Keihä. Todettiin, että ennakointia ja sen kehittämisen kokonaisuutta on esitelty kesäkuun kokouksessa.

Työmarkkinaneuvos Teija Felt (TEM) ja neuvotteleva virkamies Ville Heinonen (OKM) esittelivät ehdotuksen kehittämisen suuntaviivoiksi. Alustuksessa nostettiin esiin muun muassa tarve ajantasaiselle tiedolle työelämän osaamistarpeista ja osaajista. Ennakkoinnin yhteisen alustan luominen on edellytys tietoon perustuvien päätösten tekemiselle sekä tiedon laajalle hyödyntämiselle eri käyttäjäryhmissä. Tarve 3–8 vuoden ennakointitiedolle on ilmeinen, samoin tarve kehittää osaamislukitus, joka ei operoi vain tutkintojärjestelmän tasolla.

Keskustelussa nousi esiin mm. seuraavia näkökohtia:

- Tarpeet kehittämistyössä on kuvattu hyvin. Tärkeää, että mallissa otetaan huomioon lyhyt ja keskipitkä aikaväli.
- Data- ja tietovarannon kehittäminen ja toimiva digitaalinen alusta ovat oleellisia.
- Osaamislukituksen kehittäminen on tärkeää. Myös ammattiryhmittäin kuvatut osaamiskomponentit voisivat helpottaa siirtymistä, kun tiedetään osaamisen täydennystarpeet.
- Todettiin, että muutostarpeita voi aiheuttaa niin isot muutokset teknologiassa kuin myös lainsäädäntöpäätökset. Väestökehitykseen liittyvät kysymykset eivät tule helpottamaan osaamisen kohtaannon kysymystä. Tietoa tarvitaan mm. koulutus ja työperäisen maahanmuuton kysymyksiin.

Parlamentaarinen ryhmä hyväksyi esityksen kehittämisen ja jatkovalmistelun suuntaviivoiksi.

8 Mahdolliset muut asiat

Seuraavan kokouksen ajankohtaa on jouduttu muuttamaan, se on 13.10 klo 8–10 (ei 7.10.). Kokouksessa teemoina ovat ohjaus, osaamisen johtaminen ja kehittäminen työelämässä sekä etuudet ja tuet.

Lisäksi on sovittu laajempi sidosryhmätilaisuus 19.11.

9 Kokous päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 9.52.

Osallistujat:

<i>Andersson, Li</i>
<i>Bussman, Annika</i>
<i>Eloranta, Eeva-Johanna</i>
<i>Felt, Teija</i>
<i>Haatainen, Tuula</i>

<i>Heikinheimo, Riikka</i>
<i>Heinivirta, Kirsi</i>
<i>Heinonen, Ville</i>
<i>Hirsivaara, Sanna</i>
<i>Honkasalo, Veronika</i>
<i>Hopsu, Inka</i>
<i>Ikkela, Saara</i>
<i>Jauhola, Laura</i>
<i>Kelha, Minna</i>
<i>Kinnunen, Mikko</i>
<i>Knevel, Marita</i>
<i>Koponen, Ari</i>
<i>Laukkanen, Antero</i>
<i>Lehikoinen, Anita</i>
<i>Leinonen, Merja</i>
<i>Luoma, Raimo</i>
<i>Mikkilä, Joonas</i>
<i>Luostarinen, Jaana</i>
<i>Mursu, Sanja</i>
<i>Nieminen, Minna</i>
<i>Ollikainen, Mikko</i>
<i>Oosi, Olli</i>
<i>Piepponen, Anna Kaarina</i>
<i>Polo, Tiina</i>
<i>Puumala, Tuomo</i>
<i>Rasinaho, Kirsi</i>
<i>Risikko, Paula</i>
<i>Rehunen, Joni</i>
<i>Sojonen, Elina</i>
<i>Toni, Anna</i>
<i>Vallander, Taina</i>
<i>Varhila, Kirsi</i>
<i>Vartiainen, Marja</i>
<i>Virtanen, Kati</i>
<i>Ylimaa, Markus</i>